

De boeier Constanter voor de wal in Sneek op 5 augustus 1977. Muziek zal de familie Halbertsma naar het stadhuis begeleiden.

Sinds een aantal jaren kiest 'Sneek Promotion' een schip uit om het te eren met zo'n 'benoeming' en om de eigenaar een oorkonde en een anderhalve meter lange wimpel met het wapen van Sneek en een toepasselijk opschrift aan te bieden. Op die bijeenkomst volgde natuurlijk een wandeling naar de Sneeker Waterpoort, waar de Constanter des morgens was afgemeerd en waar in aanwezigheid van vele belangstellenden de heer Rienik Halbertsma de wimpel in top hees: een tafereel waarbij de gepavoiseerde

'jarige' boeier in een al even historische omlijsting was geplaatst: de aanwezigheid vlakbij van twee Engelse Thames barges die voor het bewuste eerbetoon alle vlaggen en wimpels waarover deze indrukwekkende tweemasters beschikten, in zon en wind (het was prachtig weer) lieten waaien. Des avonds nam de Constanter een ereplaats in tussen de lange reeks schepen die met elkaar voor een duizendkoppige menigte in de Sneeker grachten een kostelijke vlootshow opvoerden.

De uitroeping tot 'Schip van het jaar' plaatste de Constanter uiteraard in de volle belangstelling en al zal het artikel van Van Slooten ongetwijfeld talrijke nog onbekende details bevatten, mede door mededelingen van de huidige eigenaar en uit eerdere publicaties kan hier

Als dit najaar het nieuwe jaarboek van het Fries Scheepvaartmuseum te Sneek verschijnt met daarin een gedegen bijdrage (zo mag worden verwacht) van H. G. van Slooten, zou het wel openbaar zijn geworden, dat de boeier 'Constanter' van de heer P. G. Halbertsma te Grouw dit jaar precies een eeuw oud is. Maar tot de verschijning daarvan zouden alleen maar ingewijden geweten hebben dat dit schip als 'Jagt' op 13 juni 1877 werd afgeleverd door de beroemde Jouster scheepsbouwer Eeltsje Holtrop van der Zee (IJlst 1823-Joure 1901), ware het niet, dat op 5 augustus in Sneek bij de opening van de Sneekweek in een bijeenkomst in het stadhuis de 'Constanter' tot 'Schip van het jaar' werd uitgeroepen.

De Constanter 100 jaar

Tekst S. J. van der Molen/foto's Paul Vogt.

nu reeds in hoofdtrekken het verhaal van deze boeier worden gegeven. Men moet dan weten, dat de opdracht voor de bouw van het schip in 1876 was gegeven door mr. Jan Minnema Buma te Huizum (bij Leeuwarden), die in 1828 te Leeuwarden geboren was en in 1900 in Den Haag overleed. Hij promoveerde te Leiden, was van 1862-'64 burgemeester van Franeker en was, toen hij de opdracht gaf, griffier van het Hof te Leeuwarden. Hij gunde de bouw voor f 2000, met uitzondering van het touwwerk en andere losse onderdelen.

Kreeg deze jurist weldra spijt van de opdracht? In elk geval werd 'het Jagt' in 1877 afgebouwd voor rekening van Wigle Ages Tromp te Woudsend. Naar verluidt zou deze ondernemer zo'n grote bewonderaar zijn geweest van Constan-

tijn Huygens, die zijn pennevruchten met Constanter placht te ondertekenen, dat hij zijn boeier Constanter doopte: een naam die het schip altijd gehouden heeft. In 1887 verkocht Tromp het schip aan de op de Klinze te Oudkerk wonende jhr. Arent Johannes van Sminia, die er grote reizen mee maakte, onder meer naar Amsterdam en Antwerpen. Daarbij kwam hij tot de ontdekking, dat deze boeier voor het grote water te klein was, namelijk lengte over alles 8,05 meter, breedte 3,20 m, hoogte mast boven de waterlijn 13,80 m, totaal zeiloppervlak (1977) 59,95 m². Nadat hij de boeier 14 jaar lang voorbeeldig had beheerd, verkocht Van Sminia de Constanter in 1901 aan Pieter Goslik Halbertsma, die voor het schip met complete inventaris f 1600 betaalde.

Bijna zou het schip weer door jhr. Van Sminia zijn teruggekocht - hij had spijt van de verkoop - maar de weigering van mevrouw Halbertsma om voet aan boord te zetten van de Frisia (kennelijk het in 1873 door Eeltsjebaas afgeleverde jacht van die naam, dat volgens C. J. W. van Waning in 'De Waterkampioen' van okt. 1952 in 1901 was gekocht door L. Dokkum te Sneek en dat nóg bestaat) bleef de Constanter in de familie Halbertsma. De huidige eigenaar kocht het schip terug van de N.V. Halbertsma, toen het bedrijf waaraan de boeier in 1967 verkocht was, in 1970 opging in een Zweeds concern. De Constanter was ook het eerste schip, dat vanwege het Stamboek Ronde en Platbodemjachten in 1955 door L. Stelwagen werd opgemaakt en in tekening gebracht. Het zeilplan

gaf toen een totaal aan van 48 m² en een diepgang (zeilklaar) van 0,60 m. Later heeft - nu wijlen - de heer H. Hoogeveen te Balk, die als jongen op de Jouster werf had gewerkt, enige correcties in de tekening moeten aanbrengen, toen hij de Constanter opmat voor het maken van een model. Dit model (1/10) is thans in particulier bezit te Sneek, maar werd in augustus tentoongesteld in het Fries Scheepvaartmuseum, waar het elke kenner in verrukking bracht door de hoge kwaliteit die dit werkstuk bezit. Aan de mededelingen door de heer Halbertsma op 5 augustus gedaan, is het volgende ontleend. Het schip verkeert ondanks zijn hoge ouderdom nog in uitstekende staat. Aan het onderhoud is steeds veel aandacht besteed. Nimmer werd de fout gemaakt dat men de aan-

tasting van het hout door water- en weersinvloeden te ver liet komen. Steeds werd op tijd ingegrepen. In de klasse boeiers van het Stamboek neemt de Constanter dan ook een unieke plaats in: door de prachtige lijnen (en toch werd een schip als dit 'op het oog' gebouwd) en door het feit, dat aan het interieur nauwelijks een concessie is gedaan, of het moest zijn, dat er 10 jaar geleden een motor in geplaatst is. Overigens ziet het er van binnen nog net zo uit als in 1877, toen het schip werd afgeleverd.

Bij het onderhoud is er angstvallig voor gewaakt ook maar iets aan het uiterlijk te veranderen. Wel zijn, waar dat zinvol was, moderne houtverwerkingstechnieken toegepast. Zo zijn o.a. de inhouten, die vroeger uit kromgegroeide eikestammen werden gezaagd, later gemaakt uit watervast op elkaar gelijmde planken, wat een onverwoestbaar geheel geeft. Ook het berghout is hier en daar op deze wijze vernieuwd. Door deze methode is men in staat zulke oude schepen op verantwoorde wijze in goede staat te houden en het voorbeeld van de Constanter heeft dan ook navolging gevonden, onder meer bij het Friese Statenjacht de Friso (overigens ook een product van E. Holtrop van der Zee).

De Constanter is een bijzonder snel schip. Op ruim water laat het vele moderne schepen, zoals bijvoorbeeld een 16 m², achter zich: een bewijs hoe oude scheepsbouwers de kunst verstonden snelheid en schoonheid met elkaar in harmonie te brengen. In dit licht gezien kan men begrijpen, dat de heer Halbertsma bij zijn dankwoord in het stadhuis op 5 augustus verklaarde, dat een grote mate van eerbied voor de bouwer van dit meesterwerk hem steeds weer vervult zovaak hij met de Constanter zeilt. En de heer Minkema, van 'Sneek Promotion', zei in zijn toespraak, dat men de Constanter mede als 'Schip van het jaar' had uitgekozen om in dit prachtige schip het gevoel voor schoonheid en het vakmanschap te eren, die uit het werk van de oude Friese schuitmakers zo duidelijk spreken en waarvoor in onze tijd weer algemeen bewondering en waardering zijn ontstaan.

50
RC